

надлежность. Занимавшиеся этим не были профессиональными фольклористами. Остаются неизвестными принципы отбора и редактирования легенд. Долгое время преобладал интерес только к экзотическим легендам, которые служили своеобразной рекламой Крыма. Первый научный сборник легенд был издан Алушкинским дворцом-музеем в 1936 году. После Великой Отечественной войны стали появляться сборники под стереотипным заголовком «Легенды Крыма». В них включали легенды, созданные самой советской властью, и легенды, переписанные из предшествующих сборников, в которых были тщательно стерты все национальные признаки. В послеперестроечные годы выходит большое количество изданий «Легенд Крыма». Но эти издания в большинстве носят коммерческий характер и не могут претендовать на научность.

Итак, до Эрнста сбор легенд не был научным, после собирать и издавать легенды по-настоящему стало на долгие годы невозможно. Н. Л. Эрнст, будучи честным ученым, находясь между двумя «мертвыми полями», издал бесценный сборник, который служит своеобразным эталоном и в наши дни.

Ученый издал и «Античные легенды о Крыме: Ифигения, Восстания рабов, Одиссей у листригонов, Ио» (журнал «Литература и искусство Крыма» 1935-1936 гг.), а также подготовил к печати в 1937 г., но не успел опубликовать «Античные легенды о Крыме: Аргонавты, Амага и Тиргатао, Завещание скифского царя Скилура, Гикия», которые были уничтожены в месте со всем архивом Эрнста.

В 1938 году Эрнст был арестован, поводом для обвинения была политическая интерпретация его научных выводов. Он был отправлен в исправительно-трудовой лагерь, где пробыл почти до конца своей жизни. Наукой он больше не занимался. Умер в 1956, так и не вернувшись в Крым.

Трагически сложилась судьба ученого. Однако его наследие продолжает свою самостоятельную жизнь в современной науке.

СХІДНОСЛОВ'ЯНСЬКА «ІНТЕЛІГЕНЦІЯ» VERSUS НІМЕЦЬКИЙ ІНТЕЛЕКТУАЛ: ГЕРМЕНЕВТИКА ІНШОГО

Лисак І.М.

г. Харьков. Україна

Родоначальником харківської університетської традиції є один з представників німецького трансценденталізму кінця XVIII – початку XIX століття Йоганн Баптист Шад, котрий працював на посаді професора філософії в Харківському університеті з 1804 по 1816 роки.

З історії філософії відомо, що Й.Б.Шад „найвеличніший другорядний метафізик” в Харкові пережив трагедію вигнання з університету, виступивши в ролі так званого „проклятого філософа” тому, що не зміг влитися в культуру, яка, в свою чергу, змогла перейняти його ідеї та культивувати їх здобутки. Зазначений аспект лише з першого погляду виглядає абсурдно, бо аналіз індивідуальної „моделі світу” Й.Б. Шада яскраво демонструє фундаментальний розрив між західноєвропейським розвитком науки та філософії (на прикладі інтелектуала Шада) і так званими представниками російської „інтелігенції” в її харківському варіанті. Застосовані нами концепти феноменолого-герменевтичного підходу дозволяють висвітлити фундаментальні причини „харківської трагедії Шада”.

Тож, метою роботи – є синтез макро- і мікроаналітичних стратегій, пов’язаних з аналізом формування елементів моделі світу, актуалізацією та трансляцією індивідуальних уявлень Шада в слобожанську культуру, котрі займають чільне місце в культурно-інтелектуальному просторі української історії.

Досягнення поставленої мети передбачає вирішення наступних задач:

- аналіз фактору діалогу двох культур, двох видів філософствування – слобожанського та німецького;
- розкриття рівня соціальної та екзистенціальної ідентифікації професора Шада (що базується на концептах „повсякденність” та „життєвий світ”), шляхом аналізу проблеми комунікації та (не)розуміння між харківською „інтелігенцією” та німецьким інтелектуалом;
- експлікація культурно-інтелектуального простору, котрий виник в результаті трансляції уявлень Й.Б. Шада в слобожанську культуру.

Теоретичною основою дослідження стали вищезазначені методологічні настанови та наступний комплекс когнітивних методів:

- порівняльно-історичний метод, що дозволяє переглянути традиційні підходи до досліджуваного явища;
- семіотичні та феноменологічні методи, що сприяють проведенню аналізу в культурно-інтелектуальному ракурсі;
- герменевтичний метод з акцентом на логіці герменевтичного кола та рухомого обрію розуміння як найбільш релевантного методу репрезентації досвіду та традиції.

Проведений аналіз дозволяє зробити висновок, що засвоюючи європейську культурну традицію крізь призму „іншого”, німецького інтелектуала Й.Б. Шада, українська культура в особі „харківської інтелігенції” отримала змогу осмислювати власне місце в світовій культурі та створювати нові інтерпретації отриманого знання. Важливою рисою цього процесу трансляції та інтерпретації стало те, що раціоналістична німецька традиція сприймалася в рамках релігійно-міфологічної свідомості, характерного для слобожанського суспільства. Отож, традиційна основа російського суспільства та російської культури входила в протиріччя з модерновим інтелектуальним простором „моделі світу” Й.Б. Шада та адаптувала нові рецептивні елементи його філософії, наповнюючи їх міфологічним змістом.

Джерела та література

1. Абашик В.А. Система трансцендентального идеализма И.Б. Шада // Культура, философия, право. – К., 1997. – С. 24 – 48.
2. Вальденфельс Б. Повседневность как плавильный тигль рациональности // Социо-Логос. – М.: Прогресс, 1991. – С. 39 – 50.
3. Вальденфельс Б. Топографія Чужого: студії до феноменології Чужого. – К.: ППС – 2002, 2004. – 206 с.
4. Каравашкин А.В., Юрганов А.Л. Опыт исторической феноменологии. Трудный путь к очевидности. – М.: - 2003. – 375 с.
5. Колесников А.С. Философская компаративистика: Восток – Запад. – СПб.: Изд-во С.- Петерб. ун-та, 2004. – 390 с.
6. Сабурова Т.А. Социокультурные представления русской интеллигенции первой половины XIX в. Дис. ... доктора ист. наук / Т.А. Сабурова. – Омск, 2006. – 427 с.
7. Семковский С.Ю. Из истории философии в Харьковском университете // Фронт науки и техники. – 1936. - № 3. – С. 27 – 74.
8. Фуко М. Интеллектуалы и власть: Избранные политические статьи, выступления и интервью. – М.: Практика, 2002. – 384 с.
9. Шартье Р. Мир как представление // История ментальностей, историческая антропология. Зарубежные исследования в обзорах и рефератах. М.: РГГУ. - 1996. – С. 321 с.
10. Шульгин Н.Н. Альтернативная герменевтика в диалоге культур // Вопросы философии. – 2002. - №12. – С. 22 – 49.
11. Шютц А. Смысловая структура повседневного мира: очерки по феноменологической социологии. – М.: Институт Фонда «Общественное мнение», 2003. – 336 с.
12. Юркевич Е.Н. Логика как наука и образовательная дисциплина в истории Харьковского университета // Вісник ХНУ ім. В.Н. Каразіна № 623*2004. Філософські перипетії. Серія: філософія. – Х., 2004. - С. 43 – 53.
13. Яновський Л. Харківський університет на початку свого існування (1805 – 1820). – Х.: Майдан, 2004. – 508 с.
14. Abaschnik W.A. Johann Baptist Schad – Wirken eines Denkers aus dem Coburger Land in der Ukraine von 1804 bis 1816 // Coburger Geschichtsblätter. – 2002. - № 3 – 4.
15. Goethe an Potocki. WA. IV. Abt. Bd. 13. № 4858, S.38
16. Hosch Edgar. An Episode from German – Ukrainian Scholarli Contacts: Dietrich Christopf von Rommel // German – Ukrainian Relations in Historikal Perspektive., 1994. – P. 1 – 9.
17. J.B. Schad's Lebens- und Klostergeschichte von ihm selbst beschrieben. Erfurt, 1803 – 1804. Bd. 1.; J.B. Schad's Lebens- und Klostergeschichte. Altenburg, 1828. Bd. 3

О ПРИКЛАДНОЙ ЭТИКЕ КАК СРЕДСТВЕ ДОСТИЖЕНИЯ ГРАЖДАНСКОГО СОГЛАСИЯ

Нієле В., Васильєв А.

г. Вильнюс. Литва

Осознание риска техногенных и экологических катастроф приводит к переосмыслению *приоритетов ценностей*, и делают не столь важными социальные, расовые, национальные и другие различия, что способствует развитию солидарности, гражданского согласия и субсидиарности как в локальных, так и в глобальных масштабах. Нынешняя глобализация рисков объединяет человечество и заставляет искать *общий морально значимый ответ*. Если интеллигенция, как часто приходится наблюдать, основываясь на традиционных этических концепциях, лишь сетует на «несправедливость», «нечестность», «потерю ценностей», то она не может выполнять более конструктивной роли в прогрессивных социальных трансформациях. Иновативные социально гуманитарные знания (особенно концентрирующиеся в таких новых междисциплинарных науках как деловая или прикладная этика) не только объясняют, но прямо предоставляют средства для более динамичного перехода к общим морально значимым ответам на современные вызовы, предоставляют способы разрешения многих конфликтов, в конечном итоге ведущих к социальной сплочённости – значит, к гражданскому согласию.

Сегодня парадигма деловой этики нашла своё применение в самых разных сферах деятельности. Она способна делать моральные ценности дееспособными на практике, однако сами эти идеи ещё не нашли поддержки не только у интеллигенции, но даже у многих преподавателей этики. Ведь в большинстве философских книг (как и в обыденном сознании многих культур) противопоставляются принципы и польза, этика и экономика, романтизируется и утрируется дилемма *должного и сущего*, превозносится интенционализм с априорным осуждением конвенционализма, особенно морально осуждается утилитаризм, личный интерес морально не легитимирован и часто безоговорочно противопоставляется общественному. Подобные догматизированные и входящие с реальностью в полемику идеи требуют верификации в свете новых исторических вызовов и частичной их смены, основанной на *новых знаниях о поведении человека*.

Современная социальная деловая этика отказывается от нереальных моральных идеалов и вырабатывает «земным» человеком достижимые ценности: ответственность, честность, справедливость, доверие,